

БАЯНХОНГОР АЙМАГ ДАХЬ ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

“Тэрбум мод” хөтөлбөрийн хүрээнд улс, орон нутгийн төсвөөс зарцуулсан хөрөнгийн үр дүн

Аудитын код: БНА-2025/34-ШТА-ГА

Аудитын гол дүгнэлт: “Тэрбум мод” хөдөлгөөний хүрээнд улс, орон нутгийн төсвийн хөрөнгөөр тарьсан модны арчилгаа, усалгаа, хамгаалалт хангалтгүй, хөрсний онцлогт тохироогүй төрөл сонгосноос ургалтын хувь буурч, төсвийн хөрөнгийн үр ашиг алдагдах эрсдэлтэй байна.

Аудитаар ямар асуудлыг шалгасан бэ?

- 1.1. “Тэрбум мод” үндэсний хөдөлгөөнийг хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны төлөвлөгөөг боловсруулсан эсэх
- 1.2. “Тэрбум мод” үндэсний хөдөлгөөний хүрээнд тарих модны тоо, төрлийг хөрсний онцлогт тохируулан төлөвлөсөн эсэх
- 2.1. “Тэрбум мод” үндэсний хөдөлгөөний хүрээнд хэрэгжүүлэх арга хэмжээний худалдан авах ажиллагааг холбогдох хууль, тогтоомжийн дагуу зохион байгуулсан эсэх
- 2.2. “Тэрбум мод” үндэсний хөдөлгөөний хүрээнд улс, орон нутгийн төсвөөс зарцуулсан хөрөнгө оруулалт зорилтот түвшинд хүрсэн эсэх
- 2.3. “Тэрбум мод” үндэсний хөдөлгөөний хэрэгжилтийг иргэд, олон нийтэд ил тод, нээлттэй мэдээлсэн эсэх
- 3.1. “Тэрбум мод” үндэсний хөдөлгөөний үр дүн, хэрэгжилтэд хяналтыг хэрэгжүүлсэн эсэх
- 3.2. “Тэрбум мод” үндэсний хөдөлгөөний хүрээнд бий болсон хөрөнгө, тарьц суулгацыг НББ болон цахим нэгдсэн системд бүрэн бүртгэсэн эсэх

Хамарсан хүрээ

- Баянхонгор аймаг, сумдын 2022-2024 он, 2025 оны эхний хагас жил хүртэлх хугацаанд “Тэрбум мод” үндэсний хөдөлгөөний хүрээнд хэрэгжүүлсэн арга хэмжээний төлөвлөлт, гүйцэтгэл, санхүүжилт, хяналт, тайлагнал болон ойн мэргэжлийн байгууллагуудын үйл ажиллагаа, тэдгээрт хийсэн хяналт, холбогдох байгууллагуудын санхүүгийн баримт материал, судалгаа, тайлан

ГҮЙЦЭТГЭЛИЙН АУДИТЫН ХУРААНГУЙ ДҮН

БҮЛЭГ 1. БАЯНХОНГОР АЙМГИЙН ХЭМЖЭЭНД ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ “ТЭРБУМ МОД” ҮНДЭСНИЙ ХӨДӨЛГӨӨНИЙ СТРАТЕГИ, ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ”-Г БАТЛААГҮЙ БАЙНА.

1.1. “Тэрбум мод” үндэсний хөдөлгөөнийг хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны төлөвлөгөөг боловсруулсан уу?

“Тэрбум мод” үндэсний төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны төлөвлөгөөг боловсруулан батлуулахыг 2023 онд аймгийн Засаг дарга, ИТХ-аас аймгийн Байгаль орчин, аялал жуулчлалын газарт даалгасан байхад хэрэгжүүлж ажиллаагүй байгаа тул Уур амьсгалын Үндэсний хорооны 2023 оны 01 дүгээр тогтоолоор “Тэрбум мод” үндэсний хөдөлгөөний стратеги, хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны төлөвлөгөө”-г үндэслэн аймгийн БОАЖГ-аас тус стратеги төлөвлөгөөг аймгийн хэмжээнд батлах зайлшгүй шаардлагатай байгааг аймгийн ИТХ-д толилуулав.

1.2. “Тэрбум мод” үндэсний хөдөлгөөний хүрээнд тарих модны тоо, төрлийг хөрсний онцлогт тохируулан төлөвлөсөн үү?

“Тэрбум мод” үндэсний хөдөлгөөнийг 2021-2030 онд хэрэгжүүлснээр улсын хэмжээнд 2022-2024 он хүртэл 150.0 сая, 2027 он хүртэл 850.0 сая, 2030 он хүртэл нийт 1.0 тэрбум мод тарихаар төлөвлөснөөс Баянхонгор аймагт “Тэрбум мод” үндэсний хөдөлгөөний 4 зорилтын хүрээнд Ойн анх дугаар чуулганаар сум бүр 1.0 сая мод тарихаар хуваарилсан байна.

Монгол Улсын Засгийн газрын 350 дугаар тогтоолын 3¹-т заасны дагуу Монгол Улсын Шинжлэх ухааны академиас 2023 оны 04 дүгээр сарын 24-ний өдрийн 1/125 дугаар албан бичгээр “Тэрбум мод” үндэсний хөдөлгөөний хүрээнд сум тус бүрийн уур амьсгал, хөрс, бүс бүслүүрт тохирсон ургах боломжтой мод, сөөгийн жагсаалтыг тодорхойлон зөвлөмжийг Баянхонгор аймгийн Засаг даргад хүргүүлсэн байна.

Аудитаар сумдад тарьсан модны төрлийг дээрх жагсаалтын дагуу тарьсан эсэхийг шалгахад Баянговь, Баянлиг, Эрдэнэцогт, Баянцагаан, Бөмбөгөр, Жинст, Заг, Шинэжинст, Өлзийт сумдад тарьсан моддын төрөл нь тус ШУА-ийн зөвлөмжид байхгүй байна.

“Тэрбум мод” үндэсний хөдөлгөөний хүрээнд хэрэгжүүлэх арга хэмжээг төлөвлөхдөө цөлжилтийг хэрхэн бууруулах, буурах хувь хэмжээг тодорхойлоогүй байгаа тул “Ойн биологийн олон янз байдлын төв” НҮТББ-ын гүйцэтгэсэн “Цөлжилт, газрын доройтлын төлөв байдлыг тогтоох судалгаа, шинжилгээний ажил”-д тулгуурлан цөлжилт буурах хувь хэмжээг аймгийн БОГ-аас боловсруулан гаргах стратеги төлөвлөгөөндөө тусгах нь зүйтэй байна.

“Тэрбум мод” үндэсний хөдөлгөөнийг хэрэгжиж эхэлснээс хойш цөлжилт буурсан эсэхийг дүгнэх хугацаа болоогүй байна

¹ Байгалийн бүс, бүслүүрийн хөрс, цаг агаарын онцлогт тохируулан мод тарьж ургуулах арга аргачлалд технологийн нэгдсэн зөвлөмж гаргах

БҮЛЭГ 2. “ТЭРБУМ МОД” ҮНДЭСНИЙ ХӨДӨЛГӨӨНИЙ ХҮРЭЭНД УЛС, ОРОН НУТГИЙН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖҮҮЛЖ ТАРЬЖ УРГУУЛСАН МОДНЫ УРГАЛТ УСАЛГАА, ХАМГААЛАЛТ, ХАРИУЦАХ ЭЗЭНГҮЙГЭЭС УРГААГҮЙ, УРГАЛТЫН ХУВЬ БАГА БАЙГАА НЬ ТӨСВИЙН ХӨРӨНГИЙН ҮР АШГИЙГ БУУРУУЛЖ БАЙНА

2.1. “Тэрбум мод” үндэсний хөдөлгөөний хүрээнд хэрэгжүүлэх арга хэмжээний худалдан авах ажиллагааг холбогдох хууль, тогтоомжийн дагуу зохион байгуулсан уу?

Баянхонгор аймаг, сумын хэмжээнд “Тэрбум мод” үндэсний хөдөлгөөн хэрэгжиж эхэлсэнтэй холбоотойгоор 2022 оноос 2025 оны эхний хагас жилийн байдлаар улс, орон нутгийн төсвийн хөрөнгөөр нийт 4,502.1 сая төгрөгийн 35 төсөл арга хэмжээний худалдан авах ажиллагаа зохион байгуулахаар төлөвлөж, худалдан авах ажиллагааг ТБОНӨХБАҮХАТ-ийн дагуу зохион байгуулсан байна.

Аймаг, сумын төсөвт байгууллагуудын захиалагч гүйцэтгэгч талуудын хооронд байгуулсан ажлын гэрээнд талуудын хүлээх үүргийг тодорхой тусгадаг ч гэрээний үүргээ биелүүлдэггүй, захиалагч ажлын явцад хяналт тавихаар гэрээндээ заадаг ч биелэлт хангалтгүй, хариуцлага тооцдоггүй, харилцан адилгүй гэрээ байгуулж байна.

Аудитаар өгсөн зөвлөмж, албан шаардлагыг хэрэгжүүлээгүй, ажлын хэсэг холбогдох асуудалд эргэн хяналт тавиагүй, гүйцэтгэгч шаардлагыг биелүүлсэн гэх боловч аудитын багийн биечлэн хийсэн үзлэг, тооллогоор гүйцэтгэл хангалтгүй байхад 74,472.0 сая төгрөгийн 4 зөрчилтэй асуудалд хариуцлага тооцоогүй байгаа тул цаашид гэрээнд алданги тооцох нөхцөлийг заавал тусгаж, захиалагч тал гэрээний үүргийн биелэлтэд тогтмол хяналт тавьж, гүйцэтгэгч талын биелүүлээгүй гэрээний үүргийг бүрэн биелүүлэх талаар тусгасан зөвлөмж, албан шаардлагыг хүргүүлж, түүний хэрэгжилтэд хяналт тавьж, бүрэн биелүүлээгүй тохиолдолд хариуцлага тооцож ажиллах нь зүйтэй байна.

Иймд дээрх зөрчлүүдэд орон нутгийн төсвийн хөрөнгөөр ногоон байгууламжийг нэмэгдүүлэх, ойжуулалтын арга хэмжээг гүйцэтгэгчтэй байгуулах “Жишиг гэрээ”-г холбогдох хууль, тогтоомжийн дагуу боловсруулж, сум, байгууллагуудад хүргүүлэх зөвлөмжийг аймгийн ЗДТГ-ын БОНХОБТХ-т хүргүүлэв.

2.2. “Тэрбум мод” үндэсний хөдөлгөөний хүрээнд улс, орон нутгийн төсвөөс зарцуулсан хөрөнгө оруулалт зорилтот түвшинд хүрсэн үү?

Баянхонгор аймгийн хэмжээнд “Тэрбум мод” үндэсний хөдөлгөөний хүрээнд хэрэгжүүлснээс төсөл арга хэмжээнд нийт 8,181.6 сая төгрөгийг зарцуулснаас тарьц суулгац худалдан авах болон ойн зурвас байгуулах арга хэмжээнд 4,544.6 сая, хайс хамгаалалт хийх зардалд 903.6 сая, усалгааны систем авах зардалд 689.3 сая, худаг гаргахад 292.2 сая, тээврийн зардалд 61.4 сая, ажиллах хүчний зардалд 886.4 сая, тоног төхөөрөмж худалдан авахад 189.1 сая, сургалтын зардалд 9.9 сая, бусад зардалд 605.1 сая төгрөгийн зарцуулсан байна.

Ойн газраас санхүүжсэн Богд, Бууцагаан, Шинэжинст, Баянхонгор, Өлзийт сумдад нийт 645.8 сая төгрөгийн төсөл арга хэмжээг хэрэгжүүлэхээр гэрээ байгуулснаас 56.0 сая төгрөгийг хамгаалалтын ойн зурвас байгуулахад, 263.0 сая төгрөгийг говийн

**Төр хувийн
хэвшилтэй
хамтран
ажилласан
байдал:**

**“Тэрбум мод”
үндэсний
хөдөлгөөний
хүрээнд
тарьсан модны
тоо**

бүсэд навчит болон бортоготой суулгац, загийн бортоготой суулгацаар ойжуулахад, 326.8 сая төгрөгийг агро ойн аж ахуй байгуулахад олгосон байна.

Улс, орон нутгийн төсвийн хөрөнгөөр ногоон байгууламжийг нэмэгдүүлэх, ойжуулалтын арга хэмжээг гүйцэтгэх гэрээ байгуулсан аж ахуйн нэгжүүд гэрээнд заасан үүргийг бүрэн биелүүлээгүй, ажлыг хүлээлгэн өгөөгүй байхад санхүүжилтийг бүрэн олгосон 74,822.0 мянган төгрөгийн 4 зөрчил илэрсэнд зөрчлийг арилгах арга хэмжээ авч ажиллах 74,822.0 сая төгрөгийн 2 албан шаардлага, 1 зөвлөмжийг аймгийн БОГ-т хүргүүлэв.

Шинэ суурьшлын бүсийн ойн зурвас, Шинэ суурьшлын бүсийн Мод үржүүлгийн газар, аймгийн ХХААГ-ын жимс жимсгэнийн суулгац үржүүлгийн плантацийн гэрээний үүргийн биелэлтэд тавих хяналт хангалтгүй байгаа тул аж ахуйн нэгжтэй байгуулсан гэрээг мэргэжлийн байгууллагуудыг оролцуулан хэлэлцэж, гэрээг дахин нягтлах зөвлөмжийг Баянхонгор аймгийн Засаг даргад, улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар бий болсон жимсний плантацийн гэрээний хэрэгжилтэд хяналт тавьж ажиллах зөвлөмжийг аймгийн ХХААГ-т, аж ахуйн нэгжтэй байгуулсан гэрээнд тусгасан заалтуудыг аймгийн ЗДТГ-ын Хууль эрх зүйн хэлтсээр хянуулах албан шаардлагыг аймгийн БОГ-т өгсөн болно.

Баянхонгор аймагт 2030 он хүртэлх хугацаанд нийт 20 ширхэг сая модыг тарихаар хуваарилсан ба Баянхонгор аймгийн БОГ-аас ирүүлсэн мэдээгээр үндэсний хөдөлгөөн хэрэгжиж эхэлснээс хойш тарихаар хуваарилсан модны 2.59 хувийг буюу 517,725 ширхэг модыг тарьсан гэж тайлагнасан боловч газар зүйн байршлаар нь тулган баталгаажуулалт хийгээгүй байна.

- Аймгийн хэмжээнд тарьсан нийт модны 21.2 хувь буюу 109,874 ширхэг модыг орчин тойрон болон бичил цэцэрлэг, сад, цэцэрлэгт хүрээлэнд, 27.7 хувь буюу 143,154 модыг хамгаалалтын зурваст, 8.0 хувь буюу 41,554 модыг айл өрхүүд, 25.5 хувийг аж ахуйн нэгж, албан байгууллага, 10.4 хувь буюу 53,779 модыг зориудаар ойжуулсан талбайд тарьж, 7.2 хувийг буюу 37,400 модыг байгалийн сэргэн ургалтад туслах ажлаар хийжээ.
- “Тэрбум мод” үндэсний хөдөлгөөний хүрээнд 2022 оноос 2025 оны эхний хагас жилийн хугацаанд тарьсан 517,725 ширхэг модноос Баянхонгор, Шинэжинст, Өлзийт, Галуут сумд хамгийн олон мод тарьж ургуулсан нь нийт тарьсан модны 55 хувийг эзэлж байна.
- “Түмэн мод” хөтөлбөрийн хүрээнд аймгийн Сум дундын Ойн ангид 12 нэр төрлийн 606 кг үрийн нөөц ирснээс 2022 онд 77 кг, 2023 онд 141 кг, 2024 онд 154 кг, 2025 онд 60 кг, нийт 432 кг үрийг тарьсан байна.
- Баянхонгор аймгийн БОГ-ын гаргасан судалгаагаар Баянхонгор аймагт ойжуулалтын арга хэмжээ, ногоон байгууламжийн үйл ажиллагаа эрхэлдэг 7 аж ахуйн нэгжид үрээр ургуулсан 39,928

ширхэг, мөчрөөр ургуулсан 303,950 ширхэг тарьц, суулгацын мэдээлэл ирүүлсэн.

- Баянхонгор аймгийн хэмжээнд үйл ажиллагаа явуулж байгаа 7 мод үржүүлгийн газар 2022 оноос 2025 оны эхний хагас жилд үрээр 10,900 мод ургуулж, мөчрөөр 685,730 модыг ургуулжээ.

Баянхонгор аймгийн хэмжээнд “Тэрбум мод” хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх хүрээнд улс, орон нутгийн төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хийгдэж байгаа ойжуулалтын арга хэмжээнд сум, орон нутгийн зүгээс оролцох оролцоо хангалтгүйгээс усалгааны асуудлыг шийдвэрлээгүй, орон нутгийн төсвийн хөрөнгө оруулалтаар модны тарьц, суулгацыг тарих ажлын хүрээнд цөөн сумд усалгааг жилийн хугацаанд хариуцаж, хайс хамгаалалтыг шийдвэрлэсэн байхад ихэнх сумд усалгаа, хамгаалалтыг шийдвэрлээгүй төлөвлөсөн байгаа тул улс, орон нутгийн төсвийн хөрөнгөөр хэрэгжүүлсэн ногоон байгууламжийг хүлээн авахдаа түүний арчлалт, хамгаалалтын асуудлыг бүрэн шийдэж байх зөвлөмжийг аймгийн Засаг дарга, сумдын Засаг дарга нарт, улсын төсвийн хөрөнгөөр ойжуулалтын арга хэмжээг хэрэгжүүлэх, ногоон байгууламжийг нэмэгдүүлэх арга хэмжээний усалгаа, хамгаалалтад сум, орон нутгийн зүгээс хамтран ажиллах чиглэлийг хүргүүлж, хяналтыг хэрэгжүүлж ажиллах болон модыг хүлээлгэн өгсний дараах усалгаа, хамгаалалт, хариуцах боловсон хүчний асуудлыг орон нутгийн хэмжээнд тодорхой болгохыг аймгийн БОГ-т зөвлөж ажиллав.

“Тэрбум мод” үндэсний хөдөлгөөний хүрээнд улсын болон орон нутгийн төсвийн хөрөнгөөр 2022 оноос 2025 оны эхний хагас жилийн байдлаар аймаг, сумдад 2,061.8 сая төгрөгийн хөрөнгийг худалдан авснаас 17,260.0 мянган төгрөгийн хөрөнгийг зориулалтын дагуу ашиглаагүй байгаад зориулалтын дагуу ашиглах албан шаардлагыг аймгийн Сум дундын ойн анги, Баян-Өндөр сумын ЗДТГ-т хүргүүлэв.

“Тэрбум мод” үндэсний хөдөлгөөний хүрээнд өөрийн хөрөнгөөр тарьц, суулгац ургуулах ажлыг гүйцэтгэсэн 47 иргэнд 2022-2024 онд төсвөөс 7.2 сая төгрөгийн урамшууллыг олгожээ.

Уур амьсгалын үндэсний хорооны 2023 оны 03 дугаар сарын 14-ний 01 дүгээр тогтоолоор баталсан “Тэрбум мод” үндэсний хөдөлгөөний стратеги, хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны төлөвлөгөө”-ний 3.2.4-т заасан 2021-2024 онд иргэдийг төрөлжсөн болон бүсийн сургалтад хамруулах, хөнгөлөлттэй нөхцөлөөр үрээр хангах, борооны ус цуглуулах савыг хөнгөлөлттэй нөхцөлөөр хангах, иргэдийн түүсэн үрийг авах, биржээр дамжуулан ургуулсан тарьц суулгацаа худалдах нөхцөл бүрдүүлэх зэрэг дэмжлэгийг үзүүлэхээр заасан боловч аймгийн хэмжээнд арга хэмжээ зохион байгуулж ажиллаагүй байна.

**2.3. “Тэрбум мод”
үндэсний
хөдөлгөөний
хэрэгжилтийг
иргэд, олон
нийтэд ил тод,
нээлттэй
мэдээлсэн үү?**

Иймд Ойн тухай хуулийн 31 дүгээр зүйлийн 31.1², 31.2³ дахь заалтуудыг хэрэгжүүлэн, “Тэрбум мод” үндэсний хөдөлгөөнийг идэвхжүүлэх, цөлжилтийг бууруулах, уур амьсгалын өөрчлөлтийг сааруулахад иргэдийн оролцоог нэмэгдүүлэх, байгальд ээлтэй, зөв хандлагыг төлөвшүүлэх зорилгоор бусад аймагт үр дүнтэй хэрэгжиж байгаа хашаандаа өөрийн хөрөнгөөр мод тарьц ургуулсан иргэн, аж ахуйн нэгжийг урамшуулах, Тэрбум мод” үндэсний хөдөлгөөний стратеги, хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны төлөвлөгөө”-нд тусгасны дагуу иргэдэд дэмжлэг үзүүлэх бодлогыг орон нутгийн хэмжээнд судалж шийдвэрлэх зөвлөмжийг аймгийн Засаг даргад хүргүүлэв.

Баянхонгор аймгийн хэмжээнд “Тэрбум мод” үндэсний хөдөлгөөний явцын хэрэгжилтийг аймгийн БОГ болон хэрэгжүүлэгч байгууллагууд байгууллагын цахим хуудас, сошиал орчноор тогтмол мэдээлж байгаа боловч аймгийн ЗДТГ-ын ХШҮХ нь жил бүрийн хяналт-шинжилгээ, үнэлгээний тайлан, дүгнэлтийг Баянхонгор аймгийн Засаг даргын 2022 оны А/286 дугаар захирамжаар батлагдсан “Бодлогын баримт бичиг, хууль тогтоомж, тогтоол, шийдвэрийн хэрэгжилт, нутгийн захиргааны болон орон нутгийн өмчит байгууллагын үйл ажиллагаанд хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ хийх журам”-ын 3.1.2⁴ дахь заалтын дагуу олон нийтэд мэдээлээгүй байна.

Иймд “Тэрбум мод” үндэсний хөдөлгөөний хэрэгжилтэд хийсэн хяналт-шинжилгээ үнэлгээний тайлан, дүгнэлтийг Баянхонгор аймгийн Засаг даргын 2022 оны А/286 дугаар захирамжаар баталсан “Бодлогын баримт бичиг, хууль тогтоомж, тогтоол, шийдвэрийн хэрэгжилт, нутгийн захиргааны болон орон нутгийн өмчит байгууллагын үйл ажиллагаанд хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ хийх журам”-ын 3.1.2 -т заасны дагуу олон нийтэд ил тод, тогтмол мэдээлж байхыг аймгийн ЗДТГ-ын ХШҮХ-т зөвлөв.

Аймаг, нийслэлийн Засаг дарга бүх нийтээр мод тарих сарын ажлыг жил бүр зохион байгуулж, 16 насанд хүрсэн иргэн бүр нэг, аж ахуйн нэгж, байгууллага таваас доошгүй мод тарьж ургуулах, услах, арчлах бөгөөд өөрийн хүчээр гүйцэтгэх боломжгүй тохиолдолд зардлыг хандивлана.

³ Сум, баг, дүүрэг, хорооны Засаг дарга мод суулгах талбайг сонгох, хөрс боловсруулах, тарьц суулгацаар хангах, тэдгээрийг услах, арчлах ажлыг ойн мэргэжлийн байгууллагатай хамтран зохион байгуулж, уг ажилд иргэдийг татан оролцуулна.

⁴ Хяналт-шинжилгээ, үнэлгээний үйл ажиллагаа нээлттэй, тэдгээрээс гаргасан тайлан, дүгнэлт ил тод байх”

БҮЛЭГ 3. БАЯНХОНГОР АЙМГИЙН ЗДТГ-ЫН ХЯНАЛТ, ШИНЖИЛГЭЭ, ҮНЭЛГЭЭНИЙ ХЭЛТСЭЭС “ТЭРБУМ МОД” ҮНДЭСНИЙ ХӨДӨЛГӨӨНИЙ ХЭРЭГЖИЛТИЙГ ЖИЛ БҮР ҮНЭЛЖ, ЗӨВЛӨМЖ ГАРГАСАН БОЛОВЧ ТҮҮНИЙ ДАГУУ ХОЛБОГДОХ АРГА ХЭМЖЭЭ АВЧ АЖИЛЛААГҮЙ БАЙНА.

3.1. “Тэрбум мод” үндэсний хөдөлгөөний үр дүн, хэрэгжилтэд хяналтыг хэрэгжүүлсэн үү?

“Тэрбум мод” үндэсний хөдөлгөөний хэрэгжилтэд хяналт шалгалтын байгууллагуудаас хяналтыг хэрэгжүүлсэн боловч Сумдын ЗДТГ-аас тарьсан модны тоог үнэн зөв мэдээлж байгаа эсэхэд тавих хяналт хангалтгүй аймгийн БОГ, сумдын ЗДТГ, аймгийн ЗДТГ-ын ХШҮХ-ээс тайлагнасан аймгийн хэмжээнд тарьсан модны тоо зөрүүтэй байна.

Хүснэгт 8. 2022-2025 онд тарьсан модны тоо мэдээ

Он	Аудитын хүрээнд сумдаас авсан судалгаагаар	БОГ-аас ирүүлсэн судалгаагаар	ХШҮХ-т хүргүүлсэн засаг даргын гэрээний биелэлтээр
2022 он	184,228	211,808	139,186
2023 он	128,112	118,432	146,356
2024 он	145,638	147,148	103,087
2025 оны хагас жил	39,573	40,337	6,650
Нийт	497,551	517,725	395,279

Эх сурвалж: Аудитаар авсан судалгаа, ХШҮХ-ийн үнэлгээний тайлан

Дээрх зөрчилд аймгийн Засаг дарга, сумдын Засаг даргатай байгуулсан гэрээнд тусгасан “Тэрбум мод” үндэсний хөдөлгөөний хэрэгжилтийг сум бүрээр үнэлэхдээ аймгийн БОГ-т ирүүлсэн тайлангийн тоон мэдээлэлтэй тулгаж үнэлгээ хийж байх зөвлөмжийг аймгийн ЗДТГ-ын БОНХОБТХ-т хүргүүлэв.

Баянхонгор аймгийн БОГ-аас улс, орон нутгийн төсвөөр санхүүжүүлсэн ойжуулалтын арга хэмжээний хэрэгжилтэд хяналт хийж, илэрсэн зөрчилд гүйцэтгэгч аж ахуйн нэгжүүдэд зөвлөмжийг хүргүүлсэн боловч зөвлөмжийг бүрэн хэрэгжүүлээгүй байна. Иймд хяналтаар илэрсэн зөрчилд зөвлөмж боловсруулж сумдад хүргүүлж байх, хүргүүлсэн зөвлөмжийн биелэлтийг тооцож, хяналт шалгалтын ажлын үр нөлөөг нэмэгдүүлж ажиллах зөвлөмжийг аймгийн БОГ-т хүргүүлэв.

Баянхонгор аймаг, сумын хэмжээнд “Тэрбум мод” үндэсний хөдөлгөөн хэрэгжиж эхэлсэнтэй холбоотойгоор 2022 оноос 2025 оны эхний хагас жилийн байдлаар улс, орон нутгийн төсвийн хөрөнгө, төсөл хөтөлбөр, иргэн, аж ахуйн нэгжийн хандив зэрэг эх үүсвэрээр нийт 6,760.5 сая төгрөгийн хөрөнгө бий болсноос 1,250.0 сая төгрөгийн хөрөнгийг үндсэн хөрөнгөөр, 2,843.9 сая төгрөгийн хөрөнгийг бараа материал болон зардлаар бүртгэж, 810.4 сая төгрөгийн хөрөнгийг бүртгэлд тусгаагүй байна.

Иргэн, аж ахуйн нэгж байгууллагууд тарьсан модны мэдээллийг оруулдаг www.terbummod.mn цахим системд нэвтрэх

3.2. “Тэрбум мод” үндэсний хөдөлгөөний хүрээнд бий болсон хөрөнгө, тарьц суулгацыг НББ болон цахим нэгдсэн системд бүрэн бүртгэсэн үү?

боломжгүйгээс улсын нэгдсэн санд модыг бүртгэх ажил зогссон байна.

Аудитаар нийт 1,160.2 сая төгрөгийн 33 зөрчил илрүүлж, 1,160.2 сая төгрөгийн зөрчилд зөрчлийг арилгуулах 20 албан шаардлага өгч, зөрчлийг давтан гаргахгүй байхад анхаарч ажиллах талаар 13 зөвлөмжийг холбогдох албан тушаалтнуудад хүргүүлж, 1 асуудлыг аймгийн ИТХ-д толилуулав.

---oOo---

ДҮГНЭЛТ

1. Баянхонгор аймгийн хэмжээнд мөрдөх “Тэрбум мод” үндэсний хөдөлгөөний стратеги, хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны төлөвлөгөө батлаагүй байна.
2. “Тэрбум мод” үндэсний хөдөлгөөний хүрээнд улс, орон нутгийн төсвөөс санхүүжүүлж тарьж ургуулсан модны арчилгаа, усалгаа, хамгаалалт хангалтгүй, хариуцах эзэнгүйгээс ургалтын хувь бага байгаа нь төсвийн хөрөнгийн үр ашгийг бууруулж байна.
3. Баянхонгор аймаг 2022-2025 оны эхний хагас жилийн байдлаар “Тэрбум мод” үндэсний хөдөлгөөний хүрээнд 2030 он хүртэлх хугацаанд тарихаар амласан нийт модны 2.6 хувийг буюу 517,725 мод тарьсан гэж тайлагнасан боловч газар дээр нь тулган баталгаажуулаагүй байна.
4. Баянхонгор аймгийн ИТХ-ын 6 дугаар ээлжит хуралдаанаас гаргасан шийдвэрийн дагуу “Ойн биологийн олон янз байдлын төв” НҮТББ-ийн гүйцэтгэсэн цөлжилтийн судалгааны тайланг хүлээн авч, сумдад хүргүүлэх ажлыг аймгийн БОГ хэрэгжүүлээгүй байна.
5. Улс, орон нутгийн төсвийн хөрөнгөөр тарьц, суулгацыг тарихаар төлөвлөхдөө усалгаа, хамгаалалтын асуудлыг хамтад нь шийдээгүй, модыг хүлээн авсны дараах арчилгаа, усалгаа, хамгаалалт эзэнгүйдсэнээс төсвийн хөрөнгийн үр ашиг зорилтот түвшиндээ хүрээгүй байна.
6. Баянхонгор аймгийн БОГ нь цөлжилтийг сааруулах, ногоон байгууламжийг нэмэгдүүлэх ойжуулах арга хэмжээнд тарьсан модны ургалтын хувийг тогтоох, тарьсан модны тоог үнэн зөв мэдээлэх байдалд тавих хяналт хангалтгүйгээс аймгийн БОГ, сумдын ЗДТГ, аймгийн ЗДТГ-ын ХШҮХ-ээс ирүүлсэн тарьсан мод, ургалтын хувийн тоон мэдээлэл зөрүүтэй байна.
7. Баянхонгор аймгийн БОГ-аас улс, орон нутгийн төсвөөр санхүүжүүлсэн ойжуулалтын арга хэмжээний хэрэгжилтэд хяналт хийж, илэрсэн зөрчилд гүйцэтгэгч аж ахуйн нэгжүүдэд зөвлөмж хүргүүлсэн боловч зөвлөмжийн мөрөөр хяналтыг хэрэгжүүлээгүй байна.
8. Орон нутгийн төсвийн хөрөнгө оруулалтаар гүйцэтгэж буй ойжуулалтын арга хэмжээг хэрэгжүүлэх гүйцэтгэгчтэй байгуулсан гэрээнд гүйцэтгэх ажлын төрөл, санхүүжилтийн нөхцөл, тарих модны нас, тоо, нэр төрөл, тариалалтын талбайн хэмжээ, ургалтын хувь, ажлын байр нэмэгдүүлэх, хариуцлага тооцох талаар тодорхой тусгаагүй байна.
9. “Тэрбум мод” үндэсний хөдөлгөөнийг идэвхжүүлэхэд иргэдийн оролцоог нэмэгдүүлэх, байгальд ээлтэй, зөв хандлагыг төлөвшүүлэх зорилгоор хашаандаа өөрийн хөрөнгөөр мод тарьц ургуулсан иргэн, аж ахуйн нэгжийг урамшуулах, иргэдэд дэмжлэг үзүүлэх бодлогыг орон нутгийн хэмжээнд боловсруулаагүй байна.
10. Улс, орон нутгийн төсвийн хөрөнгөөр ойжуулалтын арга хэмжээний “Шинэ суурьшлын бүсэд байгуулсан ойн зурвас, Мод үржүүлгийн газар, аймгийн ХХААГ-ын жимс жимсгэнийн суулгац үржүүлгийн плантац” гэрээний үүргийн биелэлтэд тавих хяналт хангалтгүй байна.

АЙМГИЙН ИРГЭДИЙН ТӨЛӨӨЛӨГЧДИЙН ХУРАЛД ТОЛИЛУУЛАХ НЬ

1. “Тэрбум мод” үндэсний хөдөлгөөнийг амжилттай хэрэгжүүлэхийн тулд Уур амьсгалын Үндэсний хорооны 2023 оны 01 дүгээр тогтоол, холбогдох судалгаануудад үндэслэн “Тэрбум мод” үндэсний хөдөлгөөний стратеги, хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны төлөвлөгөөг аймгийн хэмжээнд батлах зайлшгүй шаардлагатай байна.

ЗӨВЛӨМЖ

Аудитын дүн, дүгнэлтэд үндэслэн дараах зөвлөмжийг өгч байна. Үүнд:

БАЯНХОНГОР АЙМГИЙН ЗАСАГ ДАРГА Д.МӨНХСАЙХАН ТАНАА

1. Уур амьсгалын Үндэсний хорооны 2023 оны 01 дүгээр тогтоолоор баталсан “Тэрбум мод” үндэсний хөдөлгөөний стратеги, хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны төлөвлөгөө”-г үндэслэн аймгийн хэмжээнд мөрдөх стратеги төлөвлөгөөг батлуулан, хэрэгжүүлэх ажиллах.
2. Улс, орон нутгийн төсвийн хөрөнгөөр хэрэгжүүлсэн ногоон байгууламжийг хүлээн авахдаа түүний арчлалт, хамгаалалтын асуудлыг бүрэн шийдэж байх.
3. Гэрээний 3 жилийн зорилтод түвшиндээ хүрээгүй “Шинэ суурьшлын бүсийн ойн зурваст 100,000 ширхэг үрслэгээний зориулалттай говийн өргөст мод тарих” төсөл арга хэмжээг орон нутагт ашигтай, үр дүнтэй хэрэгжүүлсэн эсэх талаар аймгийн мэргэжлийн байгууллагуудыг оролцуулан хэлэлцэж, гэрээг дахин нягталж төсвийн үр ашгийг сайжруулах.
4. “Тэрбум мод” үндэсний хөдөлгөөний хүрээнд нийтийн талбай болон хашаандаа мод тарьж ургуулсан иргэн, аж ахуй нэгж, нөхөрлөл, байгууллагыг дэмжих, урамшуулах бодлого гаргаж иргэдийн оролцоог нэмэгдүүлэх.

БАЯНХОНГОР АЙМГИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ГАЗРЫН ДАРГЫН АЛБАН ҮҮРГИЙГ ТҮР ОРЛОН ГҮЙЦЭТГЭГЧ Т.МӨНХЖАРГАЛ ТАНАА

1. Баянхонгор аймгийн ИТХ-ын 6 дугаар ээлжит хуралдаанаас гаргасан шийдвэрийн дагуу “Ойн биологийн олон янз байдлын төв” НҮТББ-ийн гүйцэтгэсэн цөлжилтийн судалгаа, тайланг хүлээн авч, сумдад чиглэл хүргүүлж ажиллах.
2. Байгаль орчин, ногоон хөгжлийн сайд, Сангийн сайдын хамтарсан 2013 оны А-96/71 дугаар тушаалаар баталсан “Ойжуулалт, ойн аж ахуйн арга хэмжээний ажлыг төлөвлөх, зохион байгуулах, санхүүжүүлэх, таримал ойг үнэлэх, улсын ойн санд худалдан авах, өмчлүүлэх” журмын 3.2.5, 4.3, 4.5, 4.9 дэх заалтыг бүрэн хэрэгжүүлж, сумдаас авч байгаа тоон мэдээллийг бодит байдалтай тулган шалгаж, үнэн зөв нэгтгэж тайлагнах.
3. Хяналт шалгалтаар илэрсэн зөрчлийн мөрөөр өгсөн шийдвэрийн дагуу хариу ирүүлээгүй аж ахуйн нэгж, нөхөрлөлд гэрээ, хууль, тогтоомжийн дагуу хариуцлагыг тооцох.

БАЯНХОНГОР АЙМГИЙН ХҮНС, ХӨДӨӨ АЖ АХУЙН ГАЗРЫН ДАРГА У.БАЛЖИННЯМ ТАНАА

1. “Велотрейд” ХХК-тай байгуулсан гэрээний зах зээлд нийлүүлэх суулгацын нэр төрлийг олшруулах, нутагшуулах, сумдын ногоочдыг сургаж дадлагажуулах зэрэг гэрээний хэрэгжилтэд хяналт тавьж ажиллах.

БАЯНХОНГОР АЙМГИЙН ЗДТГ-ЫН БОНХОБТХ-ЫН ДАРГА Г.ЭНХБАЯР ТАНАА

1. Орон нутгийн төсвийн хөрөнгөөр ногоон байгууламжийг нэмэгдүүлэх, ойжуулалтын арга хэмжээг гүйцэтгэгчтэй байгуулах “Жишиг гэрээ”-г холбогдох хууль, тогтоомжийн дагуу боловсруулж сум, байгууллагуудад хүргүүлэх.

2. Сумдын Засаг даргын аймгийн Засаг даргатай байгуулсан гэрээнд тусгасан “Тэрбум мод” үндэсний хөдөлгөөний хэрэгжилтийг аймгийн БОГ-ын тоон мэдээлэлтэй тулган баталгаажуулах.

СУМ ДУНДЫН ОЙН АНГИЙН ДАРГА А.БАТАА ТАНАА

1. Байгаль орчин, ногоон хөгжлийн сайд, Сангийн сайдын хамтарсан 2013 оны А-96/71 дугаар тушаалаар баталсан “Ойжуулалт, ойн аж ахуйн арга хэмжээний ажлыг төлөвлөх, зохион байгуулах, санхүүжүүлэх, таримал ойг үнэлэх, улсын ойн санд худалдан авах, өмчлүүлэх” журмын 3.3-т заасан чиг үүргийг бүрэн хэрэгжүүлж ажиллах.

СУМДЫН ЗАСАГ ДАРГА НАРТ

1. Орон нутгийн төсвийн хөрөнгөөр тарьц, суулгацыг тарихдаа тарих талбай, усалгаа, хамгаалалтын асуудлыг хамтад нь шийдэж, модыг хүлээн авсны дараах хариуцах албан тушаалтныг тодорхой болгож байх.
2. Байгаль орчин, ногоон хөгжлийн сайд, Сангийн сайдын хамтарсан 2013 оны А-96/71 дугаар тушаалаар баталсан журмын 4.5, 4.9-т заасны дагуу санхүүжилтийг олгож, ажлыг хүлээн авч байх.

Нэмэлт мэдээлэл, мэдээллийн эх сурвалж: Баянхонгор аймаг дахь Төрийн аудитын газар, холбоо барих утас: 70442584

Дараах QR кодыг уншуулж дэлгэрэнгүй тайлантай танилцана уу.

